

Załącznik do Uchwały Nr 111 / 2504 / 12
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 24 stycznia 2012r.

Tabela wdrażania rekomendacji badania ewaluacyjnego
Znaczenie interwencji RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w obszarze infrastruktury ochrony środowiska

Część A - rekomendacje operacyjne						
Lp.	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
1.	Z analizy dokumentacji projektowej oraz sprawozdań wynika, że część wskaźników produktu oraz rezultatu założonych w ramach IV osi priorytetowej nie zostanie zrealizowane. Do takich wskaźników należą: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 4.1 B RPO WP (długość wybudowanej sieci wodociągowej, liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów), nawet po uwzględnieniu kolejnego naboru; ▪ 4.1 C RPO WP (liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami, liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów) z analizy wartości przyjętych w dokumentacji wnioskowej oraz sprawozdań wynika, że wskaźnik ten zostanie osiągnięty. Jednakże ze względu na mylne, a czasami błędne wpisywanie ww. wskaźnika zespół badawczy uważa, że wystąpią trudności z udokumentowaniem osiągnięcia założonych wartości wskaźnika. 	Należy skorygować zakładane wartości wskaźników produktu i rezultatu. Strona 112-113	Departament Rozwoju Regionalnego	Korekta pierwotnie założonych w Programie wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu nastąpiła w związku z otrzymaniem przez województwo podkarpackie środków z krajowej rezerwy wykonania oraz dostosowania technicznego, w ramach renegotjacji Programu. Zmiany te oparto na wynikach przeprowadzonych badań ewaluacyjnych oraz analiz IZ RPO WP związanych z przygotowaniem sprawozdań z realizacji Programu. Pozytywne rozpatrzenie przez KE wniosku o dokonanie przeglądu RPO WP nastąpiło decyzją nr K(2011)9881 z dnia 21 grudnia 2011r. (notyfikacja 23.12.2011r.)	Rekomendacja wdrożona w całości	2011r.
2.		Należy dokonać przeglądu wartości wskaźników produktu i rezultatu zapisanych w umowach oraz w sprawozdaniach w celu weryfikacji ich poprawności.	Departament Wdrażania Projektów Infrastrukturalnych RPO	Weryfikacja poprawności wprowadzonych do umów o dofinansowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu.	Rekomendacja do wdrożenia w całości	I kw. 2012r.

	<p>Ten sam wniosek został zapisany w sprawozdaniu okresowym z realizacji RPO WP za I półrocze 2011r. z sierpnia 2011r. pojawia się uwaga o możliwości nieosiągnięcia omawianego wskaźnika;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 4.2 RPO WP (liczba osób zabezpieczonych przed powodzią); ▪ 4.3 RPO WP (liczba projektów związanych z zachowaniem oraz ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazowej, liczba projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin, grzybów, liczba zagrożonych gatunków objętych działaniami ochronnymi w ramach projektów, wielkość obszarów objętych oddziaływaniem projektów). <p>Wielu beneficjentów wpisywało niekonsekwentnie, a czasem nawet błędnie wskaźniki do wniosków, które były przenoszone do umów. Takim przykładem jest: wpisany wskaźnik „w tym długość kanalizacji sanitarnej NA OBSZARACH WIEJSKICH” przy jednoczesnym braku wskaźnika „długość wybudowanej sieci KANALIZACYJNEJ (km)”. W związku z powyższym niezwykle trudne okazało się precyzyjne określenie wartości części wskaźników, zarówno produktu jak i rezultatu.</p> <p style="text-align: center;">Strona 83-87</p>	<p>Strona 112-113</p>				
<p>3.</p>	<p>Drugim bardzo ważnym dokumentem z punktu widzenia naszego członkostwa w UE jest Krajowy Program Gospodarowania Odpadami. Aktualizacja KPGO</p>	<p>Zasadne jest przeprowadzenie kolejnego naboru dla działania 4.1C RPO WP z zaznaczeniem realizacji inwestycji z</p>	<p>IZ RPO WP</p>	<p>Przeprowadzenie kolejnego naboru wniosków o dofinansowanie w ramach działania 4.1 C nie jest możliwe ze względu na wyczerpanie środków finansowych przeznaczonych na ten</p>	<p>Rekomendacja odrzucona</p>	<p>-</p>

<p>2010 zakłada m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów; ▪ zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów; ▪ zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych max. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku. <p>Z rozmowy z ekspertem w zakresie ochrony środowiska wynika, iż istotnym problemem w województwie podkarpackim są osady pościekowe z oczyszczalni komunalnych. KPGO 2010 zakłada w perspektywie do 2018 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie składowania osadów ściekowych; ▪ zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształconych metodami termicznymi; ▪ maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego. <p>Połowa projektów działania 4.1 C RPO WP dotyczyła rekultywacji składowisk odpadów komunalnych, co wpisuje się w realizację celu „zamknięcia do końca 2009 roku wszystkich składowiska niespełniających wymogów prawnych i technicznych”. Drugą grupę stanowiły projekty z</p>	<p>zakresu gospodarki odpadami o zasięgu ponadlokalnym, Zakres podejmowanych projektów powinien dotyczyć selektywnej zbiórki odpadów, budowy kompostowni odpadów biodegradowalnych oraz systemów zagospodarowania odpadów pościekowych. Strona 112-113</p>		<p>schemat.</p>		
--	--	--	-----------------	--	--

zakresu budowy i rozbudowy systemu selektywnej zbiórki odpadów. W ramach segregacji i selektywnej zbiórki odpadów zrealizowano 7 projektów. Wśród realizowanych projektów zabrakło ponad lokalnych czy też regionalnych inwestycji, które rozwiązywałyby kompleksowo problemy gospodarki odpadami. Strona 59-60					
--	--	--	--	--	--

Część B - rekomendacje kluczowe

Lp.	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
4.	W chwili obecnej jednym z najważniejszych dokumentów, z realizacji których Polska będzie w najbliższym czasie rozliczana jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Przedsięwzięcia podejmowane w ramach działania 4.1 RPO WP mają niewątpliwie istotny wpływ na realizację wytyczonych w dokumentach celów, ale w opinii zespołu badawczego i ekspertów siła tego oddziaływania projektów mogłaby być wyższa. W ramach działania 4.1 A RPO WP dofinansowano 48 projektów o łącznej wartości ponad 439 mln PLN, jednak tylko w przypadku 4% gmin wpisanych do KPOŚK jako aglomeracje priorytetowe dla realizacji postanowień Traktatu Akcesyjnego udało się wypełnić prawdopodobnie wszystkie założone cele w gospodarce ściekowej. W ramach 48 projektów infrastrukturalnych z działania 4.1 A	Wyraźne premiowanie projektów kompleksowych, może stymulować wnioskodawców do realizacji pełnego zakresu działań, które umożliwiają spełnienie przez aglomerację wszystkich wymogów Dyrektywy 91/271/EWG. Wskazane jest wprowadzenie kryterium: <i>Wypełnienie przez aglomerację wymogów dyrektywy 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.</i> Regulamin konkursów powinien obligować wnioskodawców do ujęcia w projekcie wszystkich działań, niezbędnych z punktu widzenia spełnienia	IZ RPO WP	Rekomendacja sformułowania kryterium <i>Wypełnienie przez aglomerację wymogów dyrektywy 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych</i> zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie programowej.	Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo	Przyszły okres programowania

	RPO WP zidentyfikowano 41 projektów realizowanych w aglomeracjach ujętych w załączniku nr 1 KPOŚK, czyli aglomeracjach priorytetowych dla realizacji celów Traktatu Akcesyjnego. Projekty podejmowały działania dotyczące budowy sieci kanalizacyjnej (25 projektów) oraz łączące budowę sieci kanalizacyjnej i budowę/rozbudowę oczyszczalni ścieków (16). Pod względem wzrostu długości sieci kanalizacyjnej aż 22 projekty przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych w KPOŚK wartości. W ocenie wpływu projektów na wypełnienie założeń KPOŚK nie brano pod uwagę aspektu związanego z gospodarką osadami pościekowymi. Zagospodarowanie osadów pościekowych jest jednym z warunków uzyskania pełnej zgodności z założeniami KPOŚK. Projekty realizowane w ramach działania 4.1 A dotyczące modernizacji oczyszczalni ścieków miały na celu przede wszystkim zwiększenie ich przepustowości i wydajności. Wśród projektów, które otrzymały dofinansowanie nie znalazły się te, które były nastawione ściśle na poprawę gospodarki osadami pościekowymi. Należy również zauważyć, że dotowano działania związane z gospodarką wodno-ściekową w aglomeracjach, w których zgodnie z zapisami KPOŚK istnieje konieczność modernizacji lub rozbudowy oczyszczalni ścieków, jednak w projektach nie podejmowano działań w tym	przez daną aglomerację wymogów Dyrektywy 91/271/EWG. W przypadku braku możliwości ujęcia wszystkich działań, która może wystąpić w części projektów, wskazane jest wprowadzenie obowiązku uzasadnienia. Strony 112-113				
5.		Priorytetowe traktowanie projektów, które są realizowane na obszarze aglomeracji wpisanych do 1 załącznika KPOŚK. Strony 112-113	IZ RPO WP	Premiowanie projektów realizowanych na obszarach aglomeracji wpisanych do 1 załącznika KPOŚK zostanie rozpatrzone na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie programowej.	Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo	Przyszły okres programowania

	zakresie, koncentrując się jedynie na budowie sieci kanalizacyjnej. Strona 49-54					
6.	Koszty jednostkowe w ramach projektów finansowanych ze środków UE nie odbiegają znacząco od analogicznych kosztów w projektach finansowanych z innych źródeł. W ramach badania porównano nakłady jednostkowe związane z budową wybranych elementów infrastruktury w ramach RPO WP z analogicznymi nakładami w ramach innych programów finansowanych ze środków krajowych oraz środków Unii Europejskiej, zarówno w ramach obecnej jak i poprzedniej perspektywy finansowej. Jednakże	Należy rozważyć wprowadzenie jako kryterium dolnego progu wskaźnika (ilość osób nowo podłączonych na 1 km sieci kanalizacyjnej), który urealniłby zasadność ekonomiczną kanalizowania tego rodzaju obszarów lub górnego limitu nakładów przypadających na jedno nowo podłączone gospodarstwo domowe. Strona 112-113	IZ RPO WP	Rekomendacja uwzględnienia kryterium dolnego progu wskaźnika <i>Ilość osób nowo podłączonych na 1 km sieci kanalizacyjnej</i> lub górnego limitu nakładów przypadających na jedno nowo podłączone gospodarstwo domowe zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie programowej.	Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo	Przyszły okres programowania
7.	warto zwrócić uwagę na bardzo duże zróżnicowanie kosztów minimalnych i maksymalnych budowy sieci zarówno wodociągowej, jak i kanalizacyjnej w przeliczeniu na 1 osobę planowaną do przyłączenia do budowanej sieci. W projektach o najwyższych kosztach jednostkowych liczba osób na 1 km sieci wynosiła około 30 osób na km. W przypadku części projektów dotyczących rozwoju kanalizacji sanitarnej koszty jednostkowe budowy sieci, w przeliczeniu na jedno nowo przyłączone gospodarstwo domowe, były znacznie wyższe niż maksymalny koszt budowy oczyszczalni przydomowej. Przyczyną takiego stanu rzeczy było przede wszystkim lokowanie infrastruktury na terenach o rozproszonej zabudowie. Budowa systemu kanalizacji zbiorczej na	Można również rozważyć wprowadzenie obowiązku szczegółowej analizy i uzasadnienia efektywności ekonomicznej dla realizacji przedsięwzięć na obszarach o niskim wskaźniku koncentracji, wraz z analizą wariantów alternatywnych polegających na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz lokalnych systemów oczyszczania ścieków. Strona 112-113	IZ RPO WP	Zalecenie wprowadzenia obowiązku szczegółowej analizy efektywności ekonomicznej wraz z uzasadnieniem oraz wersjami alternatywnymi dla działań podejmowanych na terenach o rozproszonej zabudowie zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie programowej.	Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo	Przyszły okres programowania
8.	były znacznie wyższe niż maksymalny koszt budowy oczyszczalni przydomowej. Przyczyną takiego stanu rzeczy było przede wszystkim lokowanie infrastruktury na terenach o rozproszonej zabudowie. Budowa systemu kanalizacji zbiorczej na	Na obszarach niespełniających przesłanki dolnego progu wskaźnika powinny być preferowane i <u>dopuszczane</u> inne, bardziej efektywne kosztowo rozwiązania – przydomowe	IZ RPO WP	Rekomendacja uwzględnienia w interwencjach przyszłego okresu programowania efektywnych kosztowo inwestycji na obszarach o rozproszonej zabudowie zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa	Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo	Przyszły okres programowania

	<p>tego typu terenach wiąże się zwykle z wysokimi kosztami jednostkowymi na etapie realizacji, jak i na etapie eksploatacji – jest rozwiązaniem bardziej kosztownym od budowy oczyszczalni przydomowych, co rodzi wątpliwości nt. efektywności wdrażanych rozwiązań.</p> <p>Na terenach o rozproszonej zabudowie bardziej uzasadnione ekonomicznie jest stosowanie alternatywnych rozwiązań</p>	<p>oczyszczalnie, lokalne systemy oczyszczania ścieków zakończone np. z oczyszczalnią trzcinowo-korzeniową. W takich przypadkach istotne jest zaplanowanie odpowiedniego systemu monitoringu funkcjonowania tego rodzaju obiektów.</p> <p>Strona 112-113</p>		<p>podkarpackiego w przyszłej perspektywie programowej.</p>		
9.	<p>w zakresie oczyszczania ścieków – np. przydomowych oczyszczalni lub lokalnych systemów odbioru i oczyszczania ścieków.</p> <p>W ramach badania zidentyfikowano również dwie gminy, które realizowały zarówno projekt wodociagowy jak i kanalizacyjny na podobnym obszarze.</p> <p>Strona 107-109</p>	<p>Wskazane jest również wsparcie samorządów w zakresie propagowania przydomowych oczyszczalni ścieków lub małych lokalnych systemów oczyszczania opartych na bezobsługowych oczyszczalniach, jak również propagowanie wiedzy nt. skutków ekonomicznych rozwoju sieci kanalizacyjnych na terenach o zabudowie rozproszonej.</p> <p>Strona 112-113</p>	IZ RPO WP	<p>W przypadku zapewniania możliwości dofinansowania w przyszłej perspektywie finansowej projektów dot. przydomowych oczyszczalni ścieków oraz lokalnych systemów oczyszczania, podejmowane w ramach polityki informacyjno-promocyjnej działania obejmą kwestie informowania potencjalnych beneficjentów o możliwościach oraz zasadach, jak również korzyściach uzyskania wsparcia z UE na realizację tych inwestycji.</p>	<p>Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo</p>	<p>Przyszły okres programowania</p>
10.		<p>Ze względów ekonomicznych oraz środowiskowych należy rozważyć finansowanie inwestycji z zakresu działań wodnych i ściekowych w ramach jednego działania, tak aby umożliwić budowę, systemów zaopatrzenia w wodę wraz z budową sieci kanalizacyjnych, co pozwoli na kompleksowe</p>	IZ RPO WP	<p>Rekomendacja realizacji w ramach jednego działania projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie programowej.</p>	<p>Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo</p>	<p>Przyszły okres programowania</p>

		rozwiązanie problemów gospodarki wodno-ściekowej. Strona 112-113				
11.	Drugim bardzo ważnym dokumentem z punktu widzenia naszego członkostwa w UE jest Krajowy Program Gospodarowania Odpadami. Aktualizacja KPGO 2010 zakłada m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów; ▪ zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów; 	Zakres podejmowanych w przyszłości projektów powinien dotyczyć selektywnej zbiórki odpadów, budowy kompostowni odpadów komunalnych oraz systemów zagospodarowania odpadów pościekowych. Strona 112-113	IZ RPO WP	Promowanie w ramach działania dot. gospodarki odpadami projektów z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, budowy kompostowni odpadów komunalnych oraz systemów zagospodarowania odpadów pościelowych zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie finansowej.	Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo	Przyszły okres programowania
12.	Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych max. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku. Z rozmowy z ekspertem w zakresie ochrony środowiska wynika, iż istotnym problemem w województwie podkarpackim są osady pościekowe z oczyszczalni komunalnych. KPGO 2010 zakłada w perspektywie do 2018 roku: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie składowania osadów ściekowych; ▪ zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształconych metodami termicznymi; ▪ maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego. 	Należy promować ponadlokalne inwestycje z zakresu gospodarki odpadami. Tego rodzaju inwestycje wymagają wysokich nakładów finansowych, w związku z czym należy rozważyć zwiększenie wysokości maksymalnej kwoty dofinansowania projektów (wraz z renegocjacją zasad stosowania linii demarkacyjnej w zakresie przedsięwzięć odpadowych). Czynnikiem mobilizującym beneficjentów do realizacji projektów kompleksowych i komplementarnych, może być wprowadzenie kryterium kompleksowości i komplementarności w ocenie projektów w ramach	IZ RPO WP	Rekomendacja dotycząca promowania ponadlokalnych inwestycji z zakresu gospodarki odpadami, zwiększenia maksymalnej kwoty dofinansowania projektów oraz wprowadzenia kryterium kompleksowości i komplementarności projektów zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie finansowej.	Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo	Przyszły okres programowania

<p>Połowa projektów działania 4.1 C RPO WP dotyczyła rekultywacji składowisk odpadów komunalnych, co wpisuje się w realizację celu „zamknięcia do końca 2009 roku wszystkich składowiska niespełniających wymogów prawnych i technicznych”. Drugą grupę stanowiły projekty z zakresu budowy i rozbudowy systemu selektywnej zbiórki odpadów. W ramach segregacji i selektywnej zbiórki odpadów zrealizowano 7 projektów. Wśród realizowanych projektów zabrakło ponad lokalnych czy też regionalnych inwestycji, które rozwiązywałyby kompleksowo problemy gospodarki odpadami. Strona 59-60</p>	<p>wszystkich działań. Strona 112-113</p>				
<p>13. Obszary województwa podkarpackiego narażone są na częste powodzie oraz towarzyszące intensywnym i długotrwałym opadom osuwiska. Sprzyja temu różnorodne ukształtowanie terenu – jak już zaznaczono w części południowoschodniej ma ono charakter górski i podgórski, w części północno-zachodniej – nizinny. W ostatnich kilku latach rocznie w województwie występują negatywne zjawiska tego rodzaju (w tym zwłaszcza powodzie, szczególnie dotkliwe w latach 1997, 2001, 2004, 2005). W opinii ekspertów realizacja ogółu projektów miała miejsce w najbardziej newralgicznych punktach i zawsze dotyczyła najpilniejszych potrzeb. W przypadku województwa podkarpackiego, możemy mówić o spójnej koncepcji realizacji</p>	<p>Biorąc pod uwagę mechanizm powstawania i skalę zjawisk powodziowych występujących w ostatnich latach, właściwym kierunkiem wydaje się inwestowanie w suche zbiorniki przeciwpowodziowe, rozwój systemu terenów zalewowych, jak również działania ukierunkowane na zwiększenie pojemności retencyjnej zlewni. Strona 112-113</p>	<p>IZ RPO WP</p>	<p>Promowanie działań z zakresu suchych zbiorników przeciwpowodziowych, rozwoju systemu terenów zalewowych oraz zwiększenia pojemności retencyjnej zlewni zostanie rozpatrzone na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie finansowej.</p>	<p>Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo</p>	<p>Przyszły okres programowania</p>

	<p>projektów, która jest zgodna i spójna z „Programem ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”. W obecnej perspektywie nastąpił istotny wzrost ilości projektów przeciwpowodziowych, w związku z powyższym można prognozować, iż znaczny wzrost ilości projektów przeciwpowodziowych, będzie miał wpływ na ograniczenie strat podczas kolejnych wezbrań wody.</p> <p>Biorąc pod uwagę skalę potrzeb, jak również skalę zjawisk ekstremalnych, można przypuszczać, że inwestowanie głównie w modernizację wałów przeciwpowodziowych może nie stanowić wystarczającego zabezpieczenia przed wystąpieniem szkód powodziowych w okresie najbliższych dziesięcioleci. W ramach działania 4.2 RPO WP zrealizowano tylko jeden projekt polegający na budowie suchego zbiornika przeciwpowodziowych.</p> <p>Strona 78-82</p>					
14.	<p>Infrastrukturalne inwestycje ochrony bioróżnorodności koncentrują się na budowie lub modernizacji centrów edukacji ekologicznej. Jeden z projektów dotyczy rewaloryzacji cennego przyrodniczo i kulturowo Parku Zamkowego w Lesku. Geneza tworzenia centrów edukacji zależy ściśle od uwarunkowań i potrzeb w skali lokalnej. Również efekty realizacji mają charakter lokalny, a działalność ogranicza się w większości do edukacji lokalnej społeczności.</p> <p>Strona 40-41</p>	<p>Zgodnie ze strategią rozwoju UE „Europa 2020” projekty z zakresu ochrony bioróżnorodności powinny wzmacniać potencjał społeczno-gospodarczy. Należy dążyć do większej integracji zagadnień ochrony różnorodności biologicznej oraz wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego. Przykładem tego rodzaju działań mogą być np. projekty dotyczące rozwoju zielonej infrastruktury, np.</p>	IZ RPO WP	<p>Rekomendacja dotycząca wzmocnienia przez projekty z zakresu ochrony bioróżnorodności potencjału społeczno-gospodarczego regionu zostanie rozpatrzona na etapie opracowywania programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego w przyszłej perspektywie finansowej.</p>	<p>Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo</p>	<p>Przyszły okres programowania</p>

		<p>budowy małej infrastruktury turystycznej na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, które są ukierunkowane na odsunięcie presji od zagrożonych gatunków i siedlisk występujących na danym obszarze, jak również zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszarów.</p> <p>Strona 43-44</p>				
15.		<p>Projekty z zakresu ochrony bioróżnorodności mogą być również skutecznym narzędziem adaptacji do zmian klimatycznych. W obliczu nieuchronnego procesu starzenia się społeczeństwa należy w większym stopniu promować projekty dotyczące ochrony bioróżnorodności realizowane na obszarach miejskich, m.in. dotyczące przyrodniczego zagospodarowania terenów otwartych w miastach. Biorąc pod uwagę zagrożenia wynikające z gwałtownych opadów przedmiotem wsparcia powinny być również projekty dotyczące zagospodarowania i retencjonowania wód opadowych na obszarach</p>	IZ RPO WP	<p>Zalecenie uwzględnienia w interwencjach przyszłego okresu programowania działań z zakresu ochrony bioróżnorodności oraz zagospodarowania i retencjonowania wód opadowych na obszarach miejskich zostanie rozpatrzone na etapie opracowywania kształtu nowego okresu programowania.</p>	<p>Rekomendacja do wdrożenia w całości - warunkowo</p>	<p>Przyszły okres programowania</p>

miejskich.
Strona 43-44

Część C - rekomendacje horyzontalne

Lp.	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
16.	<p>Z analizy dokumentacji projektowej oraz sprawozdań wynika, że część wskaźników produktu oraz rezultatu założonych w ramach IV osi priorytetowej nie zostanie zrealizowane. Do takich wskaźników należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 4.1 B RPO WP (<i>długość wybudowanej sieci wodociągowej, liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów</i>), nawet po uwzględnieniu kolejnego naboru; ▪ 4.1 C RPO WP (<i>liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami, liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów</i>) z analizy wartości przyjętych w dokumentacji wnioskowej oraz sprawozdań wynika, że wskaźnik ten zostanie osiągnięty. Jednakże ze względu na mylne, a czasami błędne wpisywanie ww. wskaźnika zespół badawczy uważa, że wystąpią trudności z udokumentowaniem osiągnięcia założonych wartości wskaźnika. Ten sam wniosek został zapisany w sprawozdaniu okresowym z realizacji RPO WP za I półrocze 2011r. z sierpnia 2011r. pojawia się uwaga o możliwości nieosiągnięcia omawianego wskaźnika; ▪ 4.2 RPO WP (<i>liczba osób</i> 	<p>Należy zweryfikować sposób definiowania wskaźników przez IZ oraz beneficjentów, stworzyć dokładne definicje wskaźników oraz sposób ich liczenia, obliczania i weryfikacji, należy wyeliminować wskaźniki niejednoznaczne o podobnym znaczeniu, które wnioskodawcy używają często zamiennie.</p> <p>Strona 112-113</p>	<p>Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, IZ RPO WP</p>	<p>Przygotowanie katalogu kompletnych i spójnych wskaźników produktu i rezultatu (definicje, sposób liczenia i monitorowania) pozbawionego wskaźników dublujących się oraz niejednoznacznych o podobnym znaczeniu.</p>	<p>Rekomendacja w części do wdrożenia – warunkowo (w przypadku IZ RPO WP w zakresie wskaźników regionalnych)</p> <p>Zgodnie z procedurami przewidzianymi w Instrukcji Wykonawczej RPO WP informacje nt. rekomendacji zostały przekazane wg właściwości do MRR.</p>	<p>Przyszły okres programowania</p>

<p><i>zabezpieczonych przed powodzią);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 4.3 RPO WP (liczba projektów związanych z zachowaniem oraz ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazowej, liczba projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin, grzybów, liczba zagrożonych gatunków objętych działaniami ochronnymi w ramach projektów, wielkość obszarów objętych oddziaływaniem projektów). <p>Wielu beneficjentów wpisywało niekonsekwentnie, a czasem nawet błędnie wskaźniki do wniosków, które były przenoszone do umów. Takim przykładem jest: wpisany wskaźnik „w tym długość kanalizacji sanitarnej NA OBSZARACH WIEJSKICH” przy jednoczesnym braku wskaźnika „długość wybudowanej sieci KANALIZACYJNEJ (km)”. W związku z powyższym niezwykle trudne okazało się precyzyjne określenie wartości części wskaźników, zarówno produktu jak i rezultatu.</p> <p>Strona 83-87</p>					
--	--	--	--	--	--